

Nr 1.

Ankom till Riksdagens kansli den 3 februari 1919 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående vissa invallningsföretags hänförande under lagen om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879.

Närvarande: herrar Dahl, von Sneidern, Ernst Lindblad, Jacob Larsson, Östberg*, Hult*, Alfred Petrén*, Boberg, Tengvall*, Magnusson i Kalmar, Andersson i Knäppinge*, Johansson i Trollhättan, Hagman i Stockholm, Bäckman och Johansson i Vittinge*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion nr 18, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Pehrsson i Bramstorp* hemställt det riksdagen ville förklara, att ett företag, avseende att genom invallning och utpumpning torrlägga ett område, omfattande Foteviken samt angränsande delar inom St. Hammars, Vellinge och Eskilstorps m. fl. socknar i Skytts härad av Malmöhus län, måtte anses utgöra sådant vattenavledningsföretag, som avses i nu gällande lag om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879.

Herr Pehrsson i Bramstorp motion.

Till stöd för sin ifrågavarande hemställan har motionären anført följande:

»På grund av det alltmer stegrade behovet av ökad livsmedelsproduktion, som under de senaste åren gjort sig gällande inom vårt land ävensom med tanke fästad därpå, att en sådan ökad produktion och ett tillvaratagande av alla de möjligheter, som kunna bidra därtill, äro av

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 9 saml. 2 avd. 1 häft. (Nr 1). 1

den största betydelse, även under gynnsammare allmänna förhållanden än de nuvarande, hava strandägare utmed den av Öresund bildade s. k. Foteviken i Skytts härad av Malmöhus län planerat bildandet av en förening, förslagsvis benämnd 'Fotevikens invallnings- och fastighetsförening med begränsad personlig ansvarighet', och med ändamål att efter förvärvad koncession genom invallning och utpumpning torrlägga ett område, omfattande Foteviken samt angränsande delar inom St. Hammars, Vellinge, Eskilstorps m. fl. socknar inom Skytts härad av Malmöhus län, samt använda den utvunna arealen på bästa sätt för jordbruks-, industriellt m. fl. ändamål.

Såsom medlemmar i föreningen hava tecknat eller beräknas komma att teckna sig omkring 85 å 90 % av alla strand- och skiftesägare invid viken, och hava flertalet övriga ägare undertecknat en förklaring, att från deras sida hinder icke möta mot invallningens genomförande samt att de äro villiga att deltaga i den kostnad därför, som av statens lantbruksingenjör kan beräknas komma att falla på deras andelar.

Särskild fiskerätt i eller annat utnyttjande av viken eller densamma tillstötande vattendrag förefinnes ej, och torde hinder från det allmännas sida icke kunna ifrågakomma.

Genom företagens utförande beräknas komma att vinnas för brukning som åker dels omkring 650 hektar av vikens botten, dels omkring 500 hektar omkring viken belägna, nu vattensjuka marker.

Den stora vinst, som sålunda genom företaget skulle uppstå, och det livliga intresse för företaget, som genom den redan skedda anslutningen till föreningen av strand- och skiftesägarna visats förefinnas, synas giva vid handen, att företaget i ekonomiskt hänseende kan anses tryggt.

För ett företag av den beskaffenhet och stora omfattning som det ifrågavarande torde det emellertid vara nödvändigt, att detsamma i rättsligt hänseende är så grundat, att trygghet för dess genomförande och framtida vidmakthållande förefinnes. Nu gällande lagar och författningar torde emellertid ej medgiva vinnande av sådan trygghet.

Den lag, till vilken frågor om invallning närmast synas kunna hänföras, lagen om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879, torde nämligen ej med bindande verkan äga tillämpning beträffande invallning.»

Herr Jeppsons motion.

I samband härmed har andra lagutskottet till behandling förehått en inom andra kammaren av herr Jeppsson väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 239, däri hemställts, det riksdagen ville förklara, att det före-

tag, som avsåge att genom invallning och pumpning torrlägga sjön Vesan i Gammalstorps m. fl. socknar i Blekinge län, måtte få anses utgöra sådant vattenavledningsföretag, som i lagen om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879 avses.

Till stöd för sin ifrågavavarande framställning har motionären, med åberopande av herr Pehrssons i Bramstorp ovanberörda motion, anfört i huvudsak följande:

»Liknande förhållanden som rörande Foteviken äro förhanden jämväl beträffande ett annat betydande område inom vårt land, nämligen den s. k. sjön Vesan inom Gammalstorps m. fl. socknar i Blekinge län. Erforderlig torrläggning och utnyttjande för jordbruksändamål av detta område har länge varit ett önskemål inom orten, men har sådan icke kunnat komma till stånd, enär densamma måste ske genom invallning och pumpning.»

Berörda företags snara genomförande, framhåller motionären vidare, skulle komma att tillföra orten och därmed landet i dess helhet avsevärda fördelar.

Frågan om infogande i lagstiftningen av bestämmelser angående jords torrläggning genom invallning har vid flera tillfällen varit föremål för de lagstiftande myndigheternas uppmärksamhet. Redan i det av nya lagberedningen den 20 december 1877 avlämnade förslaget till förordning angående torrläggning av jord funnos sådana bestämmelser. I den proposition, som på grundval av detta förslag förelades 1879 års riksdag, hade emellertid stadgandena angående invallning uteslutits på det av dåvarande chefen för justitiedepartementet anförda skäl, att han efter de anmärkningar, som vid granskningen inom högsta domstolen framstälts mot förslaget i denna del, tvekade att tillstyrka medgivande till ifrågavarande, hittills för vår lagstiftning främmande tvångsrätt, då ett trängande behov av lagstiftning i detta ämne icke ådagalagts. Frågan upptogs därefter av enskilda motionärer vid riksdagarna 1893 och 1906, och på hemställan av lagutskottet beslöts vid sistnämnda riksdag att hos Kungl. Maj:t anhålla om lagstiftning i ämnet. I det av vattenrätts- och dikningslagskommittéerna den 17 december 1910 avlåtna förslaget till vattenlag upptogs därefter i ett särskilt kapitel av vattenlagen bestämmelser om invallning. Jämväl dessa stadganden hava emellertid, enligt vad från Kungl. Maj:ts sida i annat sammanhang anförts, varit föremål för sådana erinringar från olika myndigheters sida att, ehuru det trängande behovet av lagstiftning i ämnet erkänts, en mera ingående omarbetning av för-

Utskottet.

slaget i denna del ansetts av behovet påkallad, innan proposition i ämnet kan föreläggas riksdagen. Någon dylik proposition lär icke vara att förvänta till innevarande riksdag.

Bestämmelser angående invallning saknas således fortfarande i svensk rätt, och av föreliggande rättsfall bestyrkes, att företag av ifrågavarande slag icke kunna anses falla inom tillämpningsområdet för 1879 års lag om dikning och annan avledning av vatten.

De av motionärerna till stöd för deras särskilda hemställanden anförda skäl torde bestyrka, att ett starkt behov av lagstiftning i frågan föreligger. Det är uppenbart, att saknaden av rättsregler rörande dylika företags utförande lägger mycket starka hinder i vägen för åvägabringandet och vidmakthållandet av invallningsföretag. Med hänsyn till nuvarande tekniska möjligheter samt den utbredda tillgången till elektrisk kraft kunna sådana företag numera beräknas vara lättare ekonomiskt genomförbara och förväntas i produktionshänseende bliva av avsevärd betydelse för landet, därest de erhålla erforderligt stöd i lagstiftningen.

Ehuru utskottet således finner syftet med motionerna vara beaktansvärt, anser utskottet det dock icke vara möjligt att på sätt motionärerna föreslagit söka uppnå detta syfte genom en kasuell tillämpning av lagbestämmelser, avsedda för annan förutsättning.

Utskottet vill emellertid giva uttryck åt den förhoppningen, att det pågående arbetet å ny lagstiftning för den defensiva vattenrätten snarast möjligt måtte resultera i slutligt förslag och att därvid jämväl ifrågavarande spörsmål måtte vinna ändamålsenligt beaktande.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner, nr 18 i andra kammaren av herr Pehrsson i Bramstorp och nr 239 i andra kammaren av herr Jeppsson, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 3 februari 1919.

På andra lagutskottets vägnar:

ADOLF DAHL.